

MARKIRANJE TEČNOG NAFTNOG GASA

OD OBELEŽAVANJA DO KONTROLE NA PUMPI

Gde i kako se u tečni naftni gas dodaje marker? Koliko je obeležavanje gasa drugačije u odnosu na benzin i dizel-gorivo i kakva se oprema za to koristi? Kako se na benzinskoj pumpi proverava nivo markera

Kao završni deo priprema za kontrolu nivoa markera u tečnom naftnom gasu na benzinskim pumpama, za tržišne inspektore je krajem septembra organizovan seminar. Njemu je prisustvovala i ekipa revije SAT Plus, i iskoristila priliku da zabeleži ključne elemente sistema markiranja TNG-a.

Podsećamo, markiranje se zasniva na tome da sve gorivo, pre nego što se pusti u promet (i maloprodaju i veleprodaju) mora da se obeleži dodavanjem specijalne supstance – markera.

Budući da gas dolazi iz različitih izvora i transportuje se i skladišti na različite načine, i markiranje se obavlja na različitim mestima.

Dodavanje markera

Gas iz domaće proizvodnje najčešće se markira pri isporuci iz rafinerije tako što se marker dodaje u TNG pri punjenju kamiona cisterni kojima se prevozi do skladišta. Na taj način, gas koji iz domaće proizvodnje stiže u skladišta distributera je već markiran. Gas koji se uvozi dolazi najčešće železničkim cisternama i brodovima i naravno nije markiran. Zato se u njega marker obično dodaje pri istovaru, odnosno dok se TNG pretače iz vagona u rezervoare u skladištu. Dodavanje markera u TNG obavlja stručna lica kompanije SGS, u saradnji sa osobljem samog skladišta.

Provera na pumpama i u skladištima

Kontrola prisustva, odnosno nivoa markera u tečnom naftnom gasu obavlja se na benzinskim stanicama, kao i vele-

Specijalna instalacija

Jedan od osnovnih razloga što je markiranje tečnog naftnog gasa počelo godinu dana kasnije u odnosu na benzin i dizel-gorivo jesu razlike u fizičkim osobinama ovih goriva. Tačnije, razlika je u tome što su benzin i dizel-gorivo samo u tečnom stanju, pa se drže u rezervoarima u koje

je jednostavno dodati marker kroz uobičajene poklopce koji postoje na rezervoarima. Nasuprot tome, tečni naftni gas je delimično u tečnom a delimično u gasovitom stanju i drži se u rezervoarima koji su pod pritiskom, tako da nije moguće da se jednostavno otvore i u njih doda marker. Zbog toga je za dodavanje markera u TNG neophodna posebna aparatura koja mora biti ugrađena na instalaciju za punjenje rezervoara i cisterni za transport. Jednostavnije rečeno, ona omogućava da se marker, koji je u tečnom stanju, ubaci u cevovod kroz koji prolazi TNG

i da potom zajedno sa njim ode do rezervoara ili cisterne. Iako je proizvođač markera, kao i opreme za kontrolu, američka kompanija Autentiks, aparature za markiranje TNG-a napravljene su u Srbiji.

Detektor za proveru nivoa markera na pumpi priključuje se direktno na pištolj za TNG

prodajnim skladištima i cisternama za transport. Suština je da ako se pri proveru utvrdi da u TNG-u nema markera, to znači da je on nabavljen na nelegalan način, a ako je nivo markera niži nego što je propisano, to ukazuje da je u regularno nabavljen gas dodat TNG koji je stigao nelegalnim kanalima, ili neka druga supstanca.

Za proveru na benzinskim stanicama koristi se detektor koji je malih dimenzija tako da se lako prenosi i omogućava jednostavnu i brzu kontrolu. On se priključuje direktno na običan pištolj za automobile i daje rezultate za nekoliko minuta, tako da pumpa vrlo kratko mora da prekinе sa radom zbog kontrole. Kada Tržišna inspekcija krene u kontrole, podršku u rukovanju detektorima će im pružati stručna lica kompanije SGS. Ako provera na pumpi pokaže da gorivo nema propisani nivo markera, ono će biti poslato na laboratorijsku analizu da bi se proverilo da li je koncentracija markera zaista izvan propisanih granica.

Prema rečima samih inspektora, oni su potpuno spremni da kontrolišu tečni naftni gas i očekuju da će uskoro od Ministarstva trgovine dobiti nalog da počnu sa proverama. ■ S.P.

Aparatura za markiranje TNG-a napravljena je u Srbiji

- 1 Kada gas iz uvoza stiže u vagonima, najčešće se markira pri istovaru
- 2 Dodavanje markera pri punjenju kamion-cisterni
- 3 Kontrola nivoa markera na benzinskoj pumpi
- 4 Dodatna provera koncentracije markera obavlja se u laboratoriji